Ankaralı yurttaşları mağdur edecek doğalgaz özelleştirmesine karşı MMO Danıştay'a başvurdu

Gökçek'in doğalgaz ihalesi DAVALIK

Kahraman YAPICI

EMO Basın - TMMOB Makina Mühendisleri Odası (MMO), Başkent Doğalgaz Dağıtım A.Ş.'nin blok satış yöntemiyle özelleştirilmesine yönelik 14 Mart 2008 tarihinde yapılan ihaleye dayanak olan Ankara Anakent Belediye Meclisi'nin kararlarının yürütmesinin durdurulması ve iptali istemiyle Danıştay'a dava açtı. Dilekçede Anayasa'ya aykırılık savlarına yer verilirken, ihale üzerindeki kuşkulara dikkat çekildi. Belediye'nin borçları nedeniyle yapılan özelleştirmenin Ankaralı yurttaşların faturasına zam olarak yansıyacağı ortaya konuldu.

Dava dilekçesinde, Ankara Anakent Belediyesi Meclisi'nin 15 Haziran 2007 tarihinde aldığı karar ile kurulan Başkent Doğalgaz Dağıtım A.Ş.'ye EGO'nun doğalgaz dağıtım ile ilgili altyapı tesisleri, taşınır ve taşınmaz malları, hak ve alacak-borçları ile birlikte personel ve icra takip dosyalarının da devredildiği kaydedildi. Dilekçede, doğada sınırlı bir enerji kaynağı olan doğalgazdan toplumun tüm bireylerinin ihtiyaçları doğrultusunda ve eşit bir şekilde yararlandırılmalarının Anayasa'nın 2. Maddesi'nde düzenlenen **"sosyal devlet"** ilkesinin bir gereği olduğuna dikkat çekilerek, şöyle denildi:

"Anayasa'nın mahalli idareleri düzenleyen 127. ve kamu hizmetlerini düzenleyen 128. maddeleri göz önüne alındığında, doğalgaz dağıtımı gibi kamusal bir hizmetin, mahalli idarelerce yürütülmesi gerektiği, kamu idaresinin asli görev ve yetki alanından çıkarılarak, özelleştirilemeyeceği kanısındayız."

Doğalgaz Piyasası Kanunu'na göre herhangi bir şehirdeki doğalgaz dağıtım faaliyeti için şirketlere ihale yoluyla lisans vermeye yetkili kurumun Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) olduğu kaydedilen dilekçede, Eskişehir ve Bursa doğalgaz dağıtımı belediyelere bırakılırken, Ankara için özel bir düzenleme yapıldığı belirtildi. Bu özel düzenleme ile EGO tarafından yürütülmekte olan doğalgaz dağıtım faaliyetlerinin Ankara Anakent Belediyesi'nce özelleştirilmesine ilişkin istisnai bir durum yaratıldığı ifade edildi.

Mülkiyet devredilemez

Doğalgaz Piyasası Kanunu'nda yer alan **"doğalgaz dağıtımının işletme hakkının yanında, şehir içi dağıtım şebekelerinin mülkiyetinin de ihale yoluyla lisans alan dağıtım şirketlerine ait olacağına"** ilişkin düzenlemenin, Anayasa'nın sosyal devlet ilkesini düzenleyen 2. Maddesi'ne, tabii servet ve kaynakların işletilmesine ilişkin 168. Maddesi'ne ve 35. Madde'de düzenlenen mülkiyet hakkına ilişkin hükümlere aykırı olduğu savunuldu. Doğalgaz dağıtımının tekel konumuna ilişkin olarak dilekçede şu saptamalara yer verildi:

"Şehir içi doğalgaz dağıtım şebekeleri de, fiziki ve ekonomik imkansızlık gibi nedenlerle, doğal tekel konumundadır ve temel bir kamu hizmetinin, kullanıcı yurttaşlara ulaştırılmasının tek altyapısını oluşturmaktadır. Bu haliyle, doğalgaz iletim ve dağıtım altyapısının mutlaka kamu idaresinin mülkiyetinde olması ve özel mülkiyete konu yapılamaması gerekmektedir. Doğalgaz dağıtım hizmetlerinin özel sektör eliyle görülmesi halinde ise mülkiyetin devri yöntemiyle değil, bir kamu hizmeti imtiyaz sözleşmesi çerçevesinde, ancak işletme hakkının belirli bir süre devredilmesi şeklinde yapılması gerekmektedir. Böylece, işletme hakkını devir alan özel şirket, sözleşmesinde belirlenen süre boyunca altyapı üzerinden doğalgaz dağıtım hizmetini kamu adına görecek ve sürenin bitiminde, tüm altyapıyı ilgili kamu idaresine iade edecektir."

İhale Şartnamesi'nde lisans süresi sonunda şebekenin ilgili kamu idaresine iade edilmesine ilişkin düzenleme yapılmadığına işaret edilerek, **"Mülkiyetin devrini içeren dava konusu işlemlerin, kamu yararına ve hukuka aykırı olduğu açıktır"** denildi.

Özel hukuk sözleşmesi yapılamaz

Dilekçede Anayasa'nın **"Devletleştirme ve Özelleştirme"** başlıklı 47. Maddesi'nde, kamu idarelerince yürütülen hizmetlerin özel hukuk sözleşmeleriyle gördürülebilmesinin ancak kanunda açık hüküm bulunması koşuluna bağlandığı hatırlatılarak, şöyle denildi:

"Ankara Anakent Belediyesi'ne özelleştirme yetkisi veren Kanun hükmünde, bu konuda herhangi bir açık hüküm bulunmamaktadır. Söz konusu özelleştirmeye ilişkin tanıtım dokümanı, şartnamesi ve ekleri incelendiğinde, yapılacak devire ilişkin sözleşmenin özel hukuk sözleşmesi olduğu görülmekte olup, dava konusu işlemlerin bu açıdan da hukuka aykırı olduğu ve iptali gerektiği kanısındayız."

İhale ertelenerek rant arttırıldı

İhale tarihinin önce 26 Şubat 2008 olarak açıklandığı, ancak yapılan erteleme ile ihalenin 14 Mart 2008 tarihinde gerçekleştirildiği anımsatılan dilekçede, aradaki 17 günlük sürede Başkent Doğalgaz A.Ş.'nin dağıtım alanının genişletildiğine dikkat çekildi. Dilekçede önemli miktarda gaz tüketen doğalgaz santralının da BOTAŞ'tan şehir dağıtım şebekesine

geçirilmesi şöyle anlatıldı:

"Baymina Enerji'nin Ankara Doğal Gaz Kombine Çevrim Santralı'na gaz satış hakkı için Başkent Doğalgaz A.Ş. tarafından açılan davada BOTAŞ'ın aleyhine yürütmeyi durdurma kararı çıktığı ve Başkent Doğalgaz A.Ş.'nin, 4 Mart 2008 tarihinde BOTAŞ'a yaptığı talep üzerine, yargı süreci tamamlanmadan (kesinleşmiş bir yargı kararı mevcut değilken) 7 Mart 2008 tarihinde Baymina'nın devrinin gerçekleştirildiği bilinmektedir."

Ayrıca ihalenin hemen öncesinde Başkent Doğalgaz A.Ş.'nin dağıtım bölgesi kapsamına Kızılcıhamam'ın da dahil edilmesi konusunda EPDK'ye başvurulduğuna dikkat çekilen dilekçede, EPDK'nin ise söz konusu bölge için ihaleye çıkılacağı, talipli olmaması durumunda bölgenin Başkent Doğalgaz A.Ş.'ye bırakılacağını açıkladığı belirtildi. Şirketin dağıtım bölgesinin genişletilmesinin ihale bedelini artırıcı nitelikte olduğu vurgulanan dilekçede, şöyle denildi:

"Söz konusu ihaleye katılımları ve dolayısıyla ihale bedelini önemli ölçüde etkileyebilecek bu esaslı hususların ihale sürecinde dikkate alınarak, ihale için yeni katılımcılar açısından ihale tarihi tekrar uzatılabilecekken, böyle bir husus dikkate alınmadan, o güne kadar şartname almış olanlarla ihalenin gerçekleştirilmesinin, ihale bedelini yükseltici bu gelişmelere rağmen, Değer Tespit Komisyonu'nca belirlenen bedel üzerinden ihalenin gerçekleştirilmiş olmasının, dava konusu işlemleri kamu yararına ve hukuka aykırı kıldığı kanısındayız."

İhale yöntemi kuşku yarattı

İhalede kullanılan yönetimin de kamuoyunda kuşku yarattığı ifade edilen dilekçede, şirket tekliflerinin katılımcıların önünde açılmadan, ilk tur sonuçlarının açıklandığı belirtildi. Tekliflerin yenilenmesi döneminde en yüksek teklifin gizli tutulduğu kaydedilen dilekçede, ihale süreci şöyle anlatıldı:

"İhalede uygulanan pazarlık usulünün alışılagelmişin dışında gerçekleştiği, yine basında çıkan haberlerde yer almaktadır. Buna göre; ihalenin saat 16.00'da başlayacağı ilan edilmişken, tekliflerin katılımcıların önünde değil, ihale başlamadan açıldığı, katılımcıların ihalenin başında zarfların açılmasını beklerken birden ilk tur sonucuyla karşılaştıkları, kapalı zarfla eleme yapılması yerine şirketlerle birebir görüşme için ihalenin hemen başında 1.5 saat ara verildiği, ihalenin belli bir yönteminin olmadığı, revize teklif aşamasında şirketlerle birebir yapılan görüşmelerde en yüksek teklif açıklanmadan, 'En yüksek teklifin altındasınız fiyatınızı arttırın' **denildiği ve bu nedenle katılımcı şirketlerin tekliflerini revize edemedikleri, revize turlarda hiçbir sınır koyulmaksızın şirketlerden teklif geldiği v.b. hususlara yer verilmektedir. Ülke gündeminde olan bir ihalenin, kamuoyunda en ufak bir şüpheye dahi yer verilmeden gerçekleştirilmesi gerektiği kamu düzeni ve kamu güveninin gereklerindendir. Basında çıkan haberlerden, kamuoyunda güvensizlik yarattığı anlaşılan ihalenin süreci yönünden de incelenmesi gerektiği kanısındayız."**

Ankaralı'ya fahiş tarife

İhaleyi kazanan şirkete, 10 yıl boyunca hizmet ve amortisman bedeli olarak metreküp başına 5.555 sent tahsil etme imkanı tanındığı kaydedilen dava dilekçesinde, **"Bu rakam, bugüne değin diğer şehirler için EPDK lisans ihalelerinde verilen en yüksek 3.16 sent olan birim hizmet ve amortisman bedelinin yüzde 76 fazlasıdır. Üstelik bazı bölgelerde (Trakya) bu bedel '0' olarak belirlenmiş olup, bu '0' bedelli bölgeleri dahil etmeden dahi, ülke genelindeki birim hizmet ve amortisman bedeli ortalaması 1 sent'e tekabül etmektedir. Bu ayrıcalıklı uygulama ile Ankara, Türkiye'de doğalgazı en pahalı kent olacaktır"** denildi.

Ankara Anakent Belediyesi'nin borçlarının kapatılması için Yasa çıkarılmasının da eleştirildiği dilekçede Ankara'da yaşayan yurttaşların belirlenen birim hizmet ve amortisman bedelinin yüksekliği ile **"zamlı"** faturalar ödemek zorunda bırakılmak istenmesinin ise **"Anayasa'ya aykırı olduğu"** değerlendirmesi yapıldı. ■

İhaleyi alan şirketi polis bastı

Ankara Anakent Belediyesi'nin yaptığı ihale sonucunda, başkentin doğalgaz dağıtımı Global Yatırım-Energaz ortaklığına 1 milyar 600 milyon dolara verildi. Ali Şen ve Rus Gazprom'un ortak şirketi Bosphorus Gaz'ın ihale öncesinde çekildiği açıklanırken, Global Yatırım'ın finansman için Gazprom, Kazak, Azeri ve Körfez ülkeleri yatırımcılarıyla ön görüşmeler yaptığı basına yansıdı. Global Yatırım yabancı ortak arayışını sürdürürken, ihaleyi kazanan ortaklık içinde yer alan Energaz'ın ortağı olan şirkete ise ihaleden hemen sonra **"ihaleye fesat karıştırma, tehdit, sahtecilik, rüşvet verme"** gibi suçlarla ilgili olarak baskın yapıldı.

Konya polisi, Ankara'nın doğalgaz dağıtım ihalesini alan ortaklık içinde yer alan Energaz'ın yüzde 29.5 hissesine sahip olan Okyanus Grubu'na 26 Nisan 2008 tarihinde operasyon düzenledi. Ofislerindeki evraklarına ve bilgisayarlarına el konulan şirket yöneticilerinin, **"suç işlemek amacıyla örgüt kurmak, ihaleye fesat karıştırmak, tehdit, sahtecilik, rüşvet vermek"** ile suçlandığı bildirildi. Okyanus Grubu, Konya'da aralarında Selçuk Üniversitesi'nin de bulunduğu birçok kamu kurum ve kuruluşunun temizlik, yemek, medikal ihalelerini alması ile tanınıyor.

Energaz'dan küçük ortak iddiası

Polis baskının ardından Energaz A.Ş. Genel Müdürü **Gültekin Çınar**, Okyanus Şirketler Grubu'nun Energaz'ın küçük ortağı olduğunu iddia ederek, polis baskınının şirketin doğalgaz faaliyetleri ile ilişkili olmadığını söylemişti. Okyanus Grubu'ndan yapılan açıklamada ise, şirkette ve bazı çalışanların evlerinde polis tarafından arama yapıldığı belirtilerek, **"Grubumuzun iştiraklerinden Energaz'da da herhangi bir arama ve kontrol yapılmamıştır. Bu olayın gaz şirketleri ya da Energaz ile herhangi bir alakası yoktur"** denildi.

İnternet'teki yalanlama

Okyanus Grubu'nun İnternet sitesinde (http://okyanus-tr.com/?sec=106) Energaz'a ilişkin şu bilgilere yer veriliyor:

"Türkiye'de doğalgaz dağıtım lisansına sahip 10 şirket tek çatı altında birleşti ve Energaz A.Ş. kuruldu. Okyanus Grup, Global Holding, STFA ve Tefirom'un ortaklığı ile oluşturulan Energaz'ın ülkemizde gelecek on yılda enerjide merkez şirketlerden birisi olması bekleniyor. (…) Grubumuz Energaz'ın büyük ortağıdır (% 29.5)."

Sitede yer alan bilgilere göre Okyanus Grubu, Energaz bünyesindeki Gaznet ile Konya'da, Kapadokyagaz ile Niğde ve Nevşehir'de, Aksaraygaz ile Aksaray'da, Netgaz ile Ereğli'de, Karamangaz ile Karaman'da, Kentgaz ile Denizli'de doğalgaz dağıtımı alanında faaliyet gösteriyor. ■